

Álit

í

løgtingsmáli nr. 72/2023: Uppskot til samtyktar um arktiska politikk Føroya 2024

Landsstýrismaðurin í uttanríkis- og vinnumálum, Høgna Hoydal, hevur lagt málið fram 7. mars 2024, og eftir 1. viðgerð tann 20. mars 2024 er tað beint í Uttanlandsnevndina.

Nevndin hevur viðgjørt málið á fundi 2. og 16. apríl og 7. mai 2024.

Undir viðgerðini av málinum hevur nevndin havt fund við landsstýrismannin í uttanríkis- og vinnumálum málum, Høgna Hoydal.

Ein samd nevnd hevur hesar viðmerkingar:

Føroyar skulu hava sín egna politikk á øllum økjum, sum viðvíkja Føroyum og kann ávirka okkum í Føroyum. Hetta er eisini galdandi í arktiskum viðurskiftum, sum vit eru ein natúrligur partur av. Tað er umráðandi, at vit sjálvi gera okkara egna dagfórda arktiska politikk.

Heimurin hevur aftur vent eyguni móti Arktis. Orsøkin er, at veðurlagsbroytingarnar hava havt stóra ávirkan í økinum, og at búskaparligu útlitini í økinum tykjast bjørt. Samstundis er geopolitiska støðan spent. Arktis er tí vorðin ein miðdepil í heimspolitikki.

Arktis broytist, so hvørt sum ísurin bráðnar. Tað letur upp fyri m.ø. nýggjum siglingarleiðum og øktari skipaferðslu, samstundis sum atgongd fæst til higartil fjalt olju-, gass- og mineralríkidømi í undirgrundini. Hetta hevur fleiri vinnulig og búskaparlig áhugamál við sær, men krevur eisini trygd og tilbúgving á hægsta stigi, bæði við atliti at trygd hjá fólki og umhvørvisvernd. Áhugin fyri Arktis er seinastu árinum øktur munandi, ikki einans av teimum, sum natúrliga eru partur av økinum, men eisini av øðrum fjarskotnum londum.

Fólkið í økinum fer at verða ávirkað í størri mun enn áður. Tí er neyðugt, at Føroyar hava ein arktiskan politikk, sum staðfestir, hvør føroyski leikluturin í Arktis og Norðurhøvum skal vera. Vit eru limir í Arktiska ráðnum, gjøgnum ríkisfelagsskapin, saman við Danmark og Grønlandi. Men vit eiga at virka fyri at gerast sjálvstøðugir limir í Arktiska ráðnum.

Føroyar hava havt eina arktiska strategi síðan 2010 og hava arbeitt við eini nýggjari seinastu árinum. Á heysti í 2022 varð arbeiðið liðugt og kunngjørt. Við hesum uppskotinum verður arktiski politikkurin aftur dagfórður. Tað verður gjørt við eini samanrenning av yvirskipaðum málum ella málsetningum, raðfestingum, tilmælum og átøkum til tess at røkka teimum málum, ið hava týðning fyri gongdina í Arktis og okkum, sum búa í økinum.

Fólkaræðislig burðardygd er grundreglan í arktiska politikkinum. Tað eru føroyingar í Føroyum, sum skulu hava avgerðarrættin og ábyrgdina av tí, sum hendir um okkara leiðir. Harvið taka vit ábyrgd av okkara egna politikki á økinum og seta uttanríkis politisku kósina í Arktis fyri Føroyar, sum skal útinast í teimum átta høvuðsmálunum, sum fevna um: Trygd, frið og stöðufesti; Millumtjóða samstarv; Umhvørvi, náttúru og veðurlag; Gransking, vitanarmenning og útbúgving; Tilbúgving; Fiskivinnu; Vinnumøguleikar og burðardyggja menning og Mentan og samfelag.

Nevndin vónar, at landsstýrið tekur politikkin í álvara og ikki bara ger hetta til enn ein politikk, sum bara endar við at verða fógur orð.

Við hesum viðmerkingunum tekur ein samd nevnd undir við málinum og mælir Løgtinginum til at samtykkja uppskotið.

Uttanlandsevndin, 7. mai 2024

Bjarni Hammer
formaður

Bárður á Steig Niensens
næstformaður

Sólvit E. Nolsø

Annika Olsen

Liljan Weihe

Jenis av Rana

Jacob Vestergaard